

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 30 stycznia 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 82/891/EWG – Artykuły 12 i 19 – Podziały spółek z ograniczoną odpowiedzialnością – Ochrona interesów wierzycieli spółki dzielonej – Nieważność podziału – Skarga pauliańska

W sprawie C-394/18

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Corte d'appello di Napoli (sąd apelacyjny w Neapolu, Włochy) postanowieniem z dnia 27 lutego 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 14 czerwca 2018 r., w postępowaniu:

I.G.I. Srl

przeciwko

Marii Grazii Ciceni,

Mariowi Di Pierrowi,

Salvatoremu de Vitowi,

Antoniowi Raffaelemu

przy udziale:

Costruzioni Ing. G. Iandolo Srl,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: A. Arabadjiev, prezes izby, P.G. Xuereb (sprawozdawca), T. von Danwitz, C. Vajda i A. Kumin, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: R. Schiano, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 czerwca 2019 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu I.G.I. Srl – S. Ietti, avvocatessa,

* Język postępowania: włoski.

- w imieniu Costruzioni Ing. G. Iandolo Srl – S. Pierro i S. Ietti, avvocatessa,
- w imieniu Komisji Europejskiej – L. Malferrari, W. Mölls i H. Støvlbæk, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 września 2019 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 12 i 19 szóstej dyrektywy Rady 82/891/EWG z dnia 17 grudnia 1982 r. wydanej na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) traktatu, dotyczącej podziału spółek akcyjnych (Dz.U. 1982, L 378, s. 47), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2007/63/WE z dnia 13 listopada 2007 r. (Dz.U. 2007, L 300, s. 47) (zwanej dalej „szóstą dyrektywą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy I.G.I. Srl a Marią Gazią Cicienią, Mariem Di Pierrem, Salvatorem de Vitem oraz Antoniem Raffaelem w przedmiocie możliwości wytoczenia przez tych ostatnich – w charakterze wierzycieli spółki dzielonej, której część majątku została przeniesiona na I.G.I. – skargi pauliańskiej w celu uzyskania stwierdzenia bezskuteczności wobec nich aktu podziału oraz wytoczenia powództw egzekucyjnych lub zabezpieczających w odniesieniu do składników majątkowych przeniesionych na I.G.I.

Ramy prawne

Prawo Unii

Trzecia dyrektywa 78/855/EWG

- 3 Artykuł 1 trzeciej dyrektywy Rady 78/855/EWG z dnia 9 października 1978 r., wydanej na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) traktatu dotyczącej łączenia się spółek akcyjnych (Dz.U. 1978, L 295, s. 36), zmienionej dyrektywą 2007/63 (zwanej dalej „trzecią dyrektywą”), zatytułowany „Zakres obowiązywania”, stanowi w ust. 1:

„Środki koordynacji przewidziane w niniejszej dyrektywie stosuje się do przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do następujących rodzajów spółek:

[...]

- Włochy:

la società per azioni [spółka akcyjna],

[...]”.

- 4 Artykuł 13 ust. 3 trzeciej dyrektywy stanowi:

„Ochrona taka może być różna dla wierzycieli spółki przejmującej oraz dla wierzycieli spółki przejmowanej”.

Szósta dyrektywa

- 5 Zgodnie z brzmieniem motywu ósmego szóstej dyrektywy:

„[...] wierzyciele, w tym również posiadacze obligacji oraz osoby, którym przysługują inne wierzycielności wobec spółek uczestniczących w podziale muszą być chronieni w taki sposób, aby podział nie naruszał ich interesów”.

- 6 Motyw jedenasty tej dyrektywy przewiduje:

„[...] aby zapewnić pewność praw[a] w zakresie stosunków zarówno między spółkami uczestniczącymi w podziale, jak i między nimi a osobami trzecimi oraz między akcjonariuszami, należy ograniczyć przypadki, w których może wystąpić nieważność, poprzez przyjęcie przepisów umożliwiających sanację [konwalidację], gd[y] tylko jest to możliwe, oraz przez skrócenie terminu, w którym można wszcząć postępowanie o stwierdzenie nieważności”.

- 7 Artykuł 1 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„1. W przypadku gdy państwa członkowskie zezwalają spółkom określonym w art. 1 ust. 1 [trzeciej dyrektywy] i podlegającym ich ustawodawstwu na dokonywanie czynności podziału przez przejęcie tak jak jest to zdefiniowane w art. 2 niniejszej dyrektywy, to podporządkowują te czynności przepisom zawartym w rozdziale I niniejszej dyrektywy.

2. W przypadku gdy państwa członkowskie zezwalają spółkom określonym w ust. 1 na dokonywanie czynności podziału przez tworzenie nowych spółek, tak jak jest to zdefiniowane w art. 21, to podporządkowują te czynności przepisom rozdziału II niniejszej dyrektywy.

[...]”.

- 8 Artykuł 2 szóstej dyrektywy przewiduje:

„1. Do celów niniejszej dyrektywy, za »podział przez przejęcie« uznaje się czynność, w wyniku której po rozwiązaniu bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego spółka przenosi na więcej niż jedną spółkę ogół swych aktywów i pasywów w zamian za przyznanie akcjonariuszom spółki dzielonej akcji spółek otrzymujących wkłady wynikające z podziału (zwan[ych] dalej »spółkami przejmującymi«) i ewentualnie za dopłatę w gotówce nieprzekraczającą 10% wartości nominalnej akcji przyznanych lub, w przypadku braku wartości nominalnej, ich wartości księgowej.

[...]

3. W zakresie, w jakim niniejsza dyrektywa odwołuje się do [trzeciej dyrektywy], wyrazy »spółki, które się łączą« oznacza »spółki uczestniczące w podziale«; wyrażenie »spółka przejęta« oznacza »spółkę dzieloną«, wyrażenie »spółka przejmująca« oznacza »każdą ze spółek przejmujących«, zaś wyrażenie »plan połączenia« oznacza »plan podziału«”.

- 9 Artykuł 12 szóstej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„1. Przepisy ustawowe państw członkowskich muszą przewidywać odpowiedni system ochrony interesów wierzycieli spółek uczestniczących w podziale, których roszczenia poprzedzają ogłoszenie planu podziału i które nie stały się jeszcze wymagalne w momencie ogłoszenia.

2. W tym celu ustawodawstwa państw członkowskich stanowią co najmniej, że tacy wierzyciele są uprawnieni do uzyskania odpowiednich środków zabezpieczających tam, gdzie sytuacja finansowa spółki dzielonej i spółki, na którą to zobowiązanie będzie przeniesione, zgodnie z planem podziału czyni tę ochronę niezbędną i o ile wierzyciele nie uzyskali wcześniej takich zabezpieczeń. [...]
3. W zakresie, w jakim wierzyciel spółki, na którą zostało przeniesione zobowiązanie zgodnie z planem podziału, nie został zaspokojony, spółki przejmujące są solidarnie odpowiedzialne z tytułu tego zobowiązania. Państwa członkowskie mogą ograniczyć tę odpowiedzialność do aktywów netto przyznawanych każdej ze spółek innych od tej, na którą zostało przeniesione zobowiązanie. Jednakże nie muszą stosować niniejszego ustępu, w przypadku gdy czynność podziału jest poddana kontroli sądowej zgodnie z art. 23 i o ile większość wierzycieli, reprezentujących trzy czwarte wartości wierzytelności lub którejkolwiek z kategorii wierzytelności spółki dzielonej, zgodził[a] się na uchylenie odpowiedzialności solidarnej na zgromadzeniu zwołanym zgodnie z art. 23 ust. 1 lit. c).
4. Artykuł 13 ust. 3 [trzeciej dyrektywy] stosuje się.
5. Nie naruszając zasad regulujących wspólne korzystanie z praw, ust. 1–4 stosuje się do posiadaczy obligacji spółek uczestniczących w podziale, z wyjątkiem przypadków, gdy podział został zatwierdzony przez walne zgromadzenie posiadaczy obligacji, o ile takie zgromadzenie jest przewidywane przez krajowe przepisy ustawowe lub zostało zatwierdzone indywidualnie przez posiadaczy obligacji.
6. Państwa członkowskie mogą ustanowić, że spółki przejmujące są solidarnie odpowiedzialne z[a] zobowiązania spółki dzielonej. W takim wypadku nie muszą stosować powyższych ustępów.
7. W przypadku gdy państwo członkowskie łączy system ochrony wierzycieli przewidziany w ust. 1–5 z odpowiedzialnością solidarną spółek przejmujących, określoną w ust. 6, to może ograniczyć tę odpowiedzialność do aktywów netto przyznanych każdej z tych spółek”.
- 10 Artykuł 15 szóstej dyrektywy stanowi:
- „Przepisy ustawowe państw członkowskich określą dzień, od którego podział stanie się skuteczny”.
- 11 Artykuł 17 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:
- „Podział powoduje następujące ipso iure i równocześnie:
- przejęcie na spółki przejmujące wszystkich aktywów i pasywów spółki dzielonej, tak w odniesieniu do spółki dzielonej i spółek przejmujących, jak i wobec osób trzecich; takie przejęcie staje się skuteczne w odniesieniu do aktywów i pasywów dzielonych zgodnie z rozdziałem przewidzianym w plan[ie] podziału lub w art. 3 ust. 3;
  - akcjonariusze spółki dzielonej stają się akcjonariuszami spółki lub spółek przejmujących zgodnie z rozdziałem przewidzianym w projekcie podziału;
  - spółka dzielona przestaje istnieć”.
- 12 Artykuł 19 rzeczonyj dyrektywy ma następujące brzmienie:
- „1. Przepisy ustawowe państw członkowskich mogą określić zasady dotyczące nieważności podziału jedynie przy zachowaniu następujących warunków:
- nieważność musi być orzeczona przez sąd;

- b) nieważność podziału, który stał się skuteczny w rozumieniu art. 15, może być orzeczona jedynie, gdy nie przeprowadzono uprzedniej sądowej lub administracyjnej kontroli legalności lub podział nie został dokonany i udokumentowany w przypisanej formie prawnej lub jeżeli zostało ustalone, że uchwała walnego zgromadzenia jest nieważna lub może być unieważniona na mocy prawa krajowego;
  - c) postępowanie o unieważnienie nie może być wszczęte po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym podział stał się skuteczny wobec podmiotu, który powołuje się na nieważność, lub jeżeli wady zostały usunięte;
  - d) możliwość przypadku, gdy istnieje możliwość usunięcia wady, która sprawia, że podział może podlegać unieważnieniu, właściwy sąd przyzna zainteresowanym spółkom termin na [jej] usunięcie;
  - e) orzeczenie o nieważności podziału powinno być ogłoszone w sposób określony przepisami ustawowymi każdego państwa członkowskiego zgodnie z art. 3 [pierwszej dyrektywy Rady 68/151/EWG z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników jak i osób trzecich (Dz.U. 1968, L 65, s. 8)];
  - f) sprzeciw osoby trzeciej, w przypadku gdy dopuszczają go przepisy ustawowe państwa członkowskiego, jest możliwy jedynie przed upływem 6 miesięcy od dnia ogłoszenia orzeczenia w sposób określony przez dyrektywę 68/151/EWG;
  - g) orzeczenie stwierdzające nieważność podziału nie wpływa samo przez się na ważność zobowiązań zawartych na rzecz lub obciążających spółki przejmujące, które powstały przed ogłoszeniem orzeczenia, a później od dnia, określonego w art. 15;
  - h) każda ze spółek przejmujących odpowiada z tytułu zobowiązań ją obciążających, a powstałych po dniu, w którym [podział] stał się skuteczny, i przed dniem, w którym orzeczenie ustalające nieważność podziału zostało ogłoszone. Spółka dzielona odpowiada również za te zobowiązania; państwa członkowski[e] mogą ustanowić, że odpowiedzialność jest ograniczona do aktywów netto przyznanych spółce przejmującej, na której rzecz powstały te zobowiązania.
2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 lit. a) przepisy ustawowe państwa członkowskiego mogą również przewidywać orzeczenie nieważności podziału przez organ administracyjny, jeżeli od takiej decyzji przysługuje prawo odwołania do sądu. Litery b), d)–h) stosuje się przez analogię do postępowania przed organem administracyjnym. Takie postępowanie o unieważnienie nie może być wszczęte po upływie 6 miesięcy od dnia, określonego w art. 15.
3. Powyższe przepisy nie naruszają przepisów ustawowych państw członkowskich dotyczących nieważności podziału orzeczonej w następstwie kontroli legalności”.
- 13 Artykuły 2–19 szóstej dyrektywy znajdują się w rozdziale I, zatytułowanym „Podział przez przejęcie”.
- 14 Artykuł 21 ust. 1, znajdujący się w rozdziale II tej dyrektywy, zatytułowanym „Podział przez tworzenie nowych spółek”, stanowi:
- „Do celów niniejszej dyrektywy za »podział przez tworzenie nowych spółek« uznaje się czynność, w wyniku której po rozwiązaniu bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego spółka przenosi na kilka nowo utworzonych spółek całość[ć] jej aktywów i pasywów w zamian za przyznanie akcjonariuszom spółki dzielonej akcji spółek przejmujących i ewentualnie za dopłatę w gotówce nieprzekraczającą 10% wartości nominalnej akcji przyznanych lub, w przypadku braku wartości nominalnej, ich wartości księgowej”.

- 15 Zgodnie z art. 22 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, również znajdującym się w jej rozdziale II:

„Do podziału przez tworzenie nowych spółek stosuje się art. 3–5, 7, [art.] 8 ust. 1 i 2 oraz art. 9–19 niniejszej dyrektywy, nie naruszając art. 11 i 12 dyrektywy 68/151/EWG. Do celów stosowania tych przepisów termin »spółki uczestniczące w podziale« oznacza spółkę dzieloną, a termin »spółki przejmujące« oznacza każdą z nowo utworzonych spółek”.

- 16 Artykuł 25 szóstej dyrektywy, znajdujący się w jej rozdziale IV, zatytułowanym „Inne czynności traktowane jak podział”, stanowi:

„W przypadku gdy przepisy ustawowe państwa członkowskiego zezwalają na jedną z czynności określonych w art. 1, w której spółka dzielona nie przestaje istnieć, rozdziały I, II i III stosuje się, z wyjątkiem art. 17 ust. 1 lit. c)”.

Prawo włoskie

- 17 Artykuł 2503 codice civile (kodeksu cywilnego), zatytułowany „Sprzeciw wierzycieli”, stanowi:

„Połączenie może zostać przeprowadzone dopiero po upływie 60 dni od daty ostatniego z wpisów przewidzianych w art. 2502a, chyba że zostanie stwierdzona zgoda tych, którzy byli wierzycielami spółek uczestniczących w połączeniu przed wpisem lub ogłoszeniem przewidzianym w art. 2501b akapit trzeci, lub spłata wierzycieli, którzy nie wyrazili zgody, lub złożenie odpowiednich kwot w banku, chyba że sporządzone zostanie sprawozdanie, o którym mowa w art. 2501e, dla wszystkich spółek uczestniczących w połączeniu, przez jedną spółkę audytorską, która na własną odpowiedzialność, zgodnie z art. 2501e akapit szósty, poświadczy, że sytuacja majątkowa i finansowa spółek uczestniczących w połączeniu powoduje, że zabezpieczenia dla wspomnianych wierzycieli nie są konieczne.

Jeżeli nie występuje żaden z wymienionych wyjątków, wierzyciele, o których mowa w poprzednim akapicie, mogą wnieść sprzeciw w wyżej wymienionym terminie 60 dni. W takim przypadku stosuje się art. 2445 akapit ostatni”.

- 18 Artykuł 2504c kodeksu cywilnego, zatytułowany „Nieważność połączenia”, stanowi, co następuje:

„Po wpisaniu aktu połączenia zgodnie z art. 2504 akapit drugi nie może zostać orzeczona nieważność aktu połączenia.

Pozostaje to bez uszczerbku dla prawa do odszkodowania ewentualnie przysługującego współnikom lub osobom trzecim poszkodowanym wskutek połączenia”.

- 19 Artykuł 2506 kodeksu cywilnego, zatytułowany „Formy podziału”, stanowi:

„W ramach podziału spółka przenosi całość swego majątku na kilka spółek, istniejących lub nowo utworzonych, względnie część swego majątku, w tym przypadku ewentualnie na jedną spółkę, a akcjonariuszom [przyznaje] odpowiadające [temu podziałowi] udziały lub akcje.

Wypłata salda gotówkowego jest dozwolona, o ile nie przekracza ona 10% wartości nominalnej przyznanych akcji lub udziałów. Ponadto możliwe jest, by w drodze jednogłośnej zgody niektórzy akcjonariusze nie otrzymali akcji lub udziałów w jednej ze spółek przejmujących, lecz akcje lub udziały w spółce dzielonej.

Spółka dzielona może w ramach podziału dokonać samorozwiązania bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego albo kontynuować działalność.

Udział w podziale jest zakazany w odniesieniu do spółek w likwidacji, które rozpoczęły podział aktywów”.

- 20 Artykuł 2506b ostatni akapit kodeksu cywilnego, zatytułowany „Przepisy mające zastosowanie”, stanowi:

„Do podziału stosuje się również art. 2501f, 2502, 2502a, 2503, 2503a, 2504, 2504b, 2504c, art. 2505 akapity pierwszy i drugi oraz art. 2505a i 2505b. Wszystkie odniesienia do łączenia zawarte w wymienionych artykułach stosuje się również do podziału”.

- 21 Artykuł 2506c kodeksu cywilnego, zatytułowany „Skutki podziału”, stanowi w ostatnim akapicie:

„Każda spółka ponosi solidarną odpowiedzialność – w granicach rzeczywistej wartości majątku netto, który został jej przekazany lub który w niej pozostał – za zobowiązania spółki dzielonej niewykonane przez spółkę, na którą zostały one przeniesione”.

- 22 Artykuł 2901 kodeksu cywilnego, który znajduje się w sekcji zatytułowanej „W przedmiocie zaskarżenia czynności dłużnika”, stanowi:

„Nawet jeżeli wierzytelność jest uzależniona od warunku lub terminu, wierzyciel może zażądać, aby zostały uznane za bezskuteczne wobec niego czynności rozporządzające w stosunku do majątku, którymi dłużnik wyrządza szkodę wierzycielowi, jeżeli spełnione są następujące przesłanki:

- 1) dłużnik wiedział o szkodzie, jaką czynność wyrządziła wierzycielowi, lub, w przypadku czynności dokonanej przed powstaniem wierzytelności, dokonał jej z zamiarem uniemożliwienia zaspokojenia wierzytelności;
- 2) ponadto, w przypadku czynności odpłatnej, osoba trzecia wiedziała o szkodzie, a w przypadku czynności dokonanej przed powstaniem wierzytelności osoba trzecia brała udział w czynności dokonanej z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela.

[...]”.

- 23 Z art. 2902 akapit pierwszy kodeksu cywilnego wynika, że wierzyciel, który uzyskał stwierdzenie bezskuteczności czynności rozporządzającej dłużnika naruszającej posiadane przez niego zabezpieczenie na majątku dłużnika, może wytoczyć powództwo egzekucyjne lub zabezpieczające przeciwko osobom trzecim nabywającym mienie będące przedmiotem zaskarżonej czynności.
- 24 Wreszcie, z art. 2903 kodeksu cywilnego wynika, że zaskarżenie czynności jest obwarowane pięcioletnim terminem przedawnienia, który rozpoczyna swój bieg z chwilą dokonania tej czynności.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 25 Aktem notarialnym z dnia 16 września 2009 r. Costruzioni Ing. G. Iandolo Srl dokonała w ramach podziału przeniesienia części swojego majątku na rzecz spółki I.G.I., utworzonej w tym celu na mocy tego samego aktu notarialnego.
- 26 Uznając, że ów podział spowodował utratę przez spółkę Costruzioni Ing. G. Iandolo znacznej części majątku oraz że w jego wyniku stała się ona właścicielem działek gruntu o małej wartości, Maria Grazia Cicenia, a także Mario Di Pierro, Salvatore de Vito oraz Antonio Raffaele wytoczyli przed Tribunale di Avellino (sądem w Avellino, Włochy) powództwo przeciwko I.G.I. i Costruzioni Ing. G. Iandolo, w ramach którego powołali się na swoje wierzytelności wobec tej ostatniej spółki. Tytułem głównym powodowie zaskarżyli czynność prawną dłużnika, wnosząc skargę pauliańską na podstawie art. 2901

kodeksu cywilnego, wnosząc o stwierdzenie bezskuteczności aktu podziału wobec nich. Tytułem żądania ewentualnego powodowie wnieśli o stwierdzenie odpowiedzialności solidarnej Costruzioni Ing. G. Iandolo i I.G.I. za wierzytelności spółki Costruzioni Ing. G. Iandolo zgodnie z art. 2506c kodeksu cywilnego.

- 27 Wyrokiem wydanym w dniu 11 grudnia 2015 r. Tribunale di Avellino (sąd w Avellino) uwzględnił powództwo główne wierzycieli i stwierdził bezskuteczność czynności przeniesienia składników majątku wymienionych w spornym akcie podziału w stosunku do powodów „w odniesieniu do składników majątku, o których mowa w akcie uznanym za bezskuteczny, wciąż będących własnością spółki I.G.I.”.
- 28 I.G.I. i Costruzioni Ing. G. Iandolo wniosły apelację od tego wyroku do Corte d’Appello di Napoli (sądu apelacyjnego w Neapolu, Włochy), podnosząc, że skarga pauliańska wniesiona przez wierzycieli była niedopuszczalna ze względu na to, że sprzeciw, o którym mowa w art. 2503 kodeksu cywilnego, jest jedynym środkiem prawnym, z jakiego mogą korzystać wierzyciele spółek uczestniczących w podziale, i że w przypadku braku sprzeciwu skutki podziału stają się ostateczne w stosunku do tych wierzycieli. Wnoszące apelację spółki argumentują ponadto, że art. 2504c kodeksu cywilnego stoi na przeszkodzie stwierdzeniu bezskuteczności podziału po dopełnieniu obowiązków związanych z wpisem aktu podziału do rejestru handlowego.
- 29 Sąd odsyłający wskazuje, że art. 2503, 2504c, 2506b i 2506c ostatni akapit kodeksu cywilnego dokonują transpozycji do prawa krajowego art. 12 i 19 szóstej dyrektywy.
- 30 Dokładniej rzecz ujmując, sąd odsyłający stwierdza, że w celu wykonania art. 12 tej dyrektywy, który dotyczy ochrony interesów wierzycieli spółek uczestniczących w podziale w odniesieniu do wierzytelności powstałych przed opublikowaniem projektu podziału, włoski ustawodawca przewidział, że wierzyciele, których prawa powstały przed podziałem, mają prawo wniesienia w krótkim terminie sprzeciwu wobec podziału. Włoski ustawodawca przewidział również, że każda spółka uczestnicząca w podziale jest solidarnie odpowiedzialna, w granicach rzeczywistej wartości majątku netto, który został jej przekazany lub który zachowała, za zobowiązania spółki dzielonej niewykonane przez spółkę, na którą zostały one przeniesione. W końcu, w sytuacji gdy nie może zostać orzeczona nieważność aktu podziału, przewidział też prawo do odszkodowania przysługujące współnikom lub osobom trzecim ewentualnie poszkodowanym wskutek podziału.
- 31 Sąd odsyłający zauważa również, że w celu wykonania art. 19 szóstej dyrektywy, który przewiduje nieważność podziału, włoski ustawodawca postanowił, że akt podziału nie może zostać unieważniony, począwszy od chwili jego wpisania do rejestru handlowego.
- 32 Sąd odsyłający podkreśla również, że w odniesieniu do kwestii, czy skarga pauliańska wniesiona przez wierzycieli spółki dzielonej jest dopuszczalna, w judykaturze istnieją dwa przeciwstawne nurty rozwinięte przez sądy rozstrzygające co do istoty.
- 33 Zgodnie z pierwszym nurtem orzecznictwa takie powództwo jest dopuszczalne ze względu na to, że mimo iż zarówno sprzeciw przewidziany w art. 2503 kodeksu cywilnego, jak i zaskarżenie czynności prawnej dłużnika na podstawie art. 2901 tego kodeksu poprzez wytoczenie powództwa o stwierdzenie bezskuteczności mają na celu ochronę przyznanego wierzycielom zabezpieczenia na majątku dłużnika, środki te nie są porównywalne. Różnią się one zatem pod względem osób mających czynną legitymację procesową, momentu, w którym mogą zostać wniesione, terminów, w jakich muszą zostać wniesione, ze względu na fakt, że powództwo z art. 2901 kodeksu cywilnego ma na celu wymierzenie sankcji za nieuczciwe postępowanie, i w końcu, ze względu na ich skutki.

- 34 Zgodnie z drugim nurtem orzecznictwa wytoczenie powództwa o stwierdzenie bezskuteczności czynności prawnej dłużnika przez wierzycieli spółki dzielonej należy wykluczyć ze względu na cel szóstej dyrektywy zmierzający do zapewnienia, że – dla celów ochrony interesów licznych, innych niż wierzyciele dzielonej spółki, zainteresowanych stron, których dotyczy podział – skutki podziału stają się ostateczne i nieodwołalne wobec wierzycieli w krótkim terminie.
- 35 W tym względzie sąd odsyłający zauważa, że zachowanie pewności prawa w zakresie skutków podziału i interesów zainteresowanych stron, stanowiące jeden z celów szóstej dyrektywy, można zapewnić tylko wtedy, gdy skutkiem braku wytoczenia powództw, o których mowa w art. 12 szóstej dyrektywy, jest wykluczenie możliwości późniejszego wytaczania przez wierzycieli innych powództw mających na celu egzekwowanie przyznanego wierzycielom zabezpieczenia na majątku dłużnika. Zatem pojęcie „nieważności”, o którym mowa w art. 19 szóstej dyrektywy, powinno obejmować wszystkie powództwa prowadzące do stwierdzenia bezskuteczności podziału, zarówno bezwzględnej, jak i względnej, a w tym ostatnim przypadku niezależnie od ważności podziału.
- 36 Sąd odsyłający podkreśla jednak, że art. 12 szóstej dyrektywy nie wyklucza możliwości późniejszego wytaczania powództw mających na celu ochronę przyznanego wierzycielom zabezpieczenia na majątku dłużnika oraz że istnieją pewne różnice w prawie krajowym pomiędzy powództwem o stwierdzenie nieważności a skargą pauliańską.
- 37 W tych okolicznościach Corte d'appello di Napoli (sąd apelacyjny w Neapolu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy wierzyciele spółki dzielonej, których wierzytelności pochodzą sprzed podziału i którzy nie skorzystali ze środka prawnego w postaci sprzeciwu na podstawie art. 2503 kodeksu cywilnego (a zatem z instrumentu ochrony wprowadzonego w wykonaniu art. 12 [szóstej dyrektywy]), mogą wnieść powództwo o stwierdzenie bezskuteczności czynności prawnej [wytaczając skargę pauliańską] na podstawie art. 2901 kodeksu cywilnego po dokonaniu podziału w celu uzyskania stwierdzenia bezskuteczności podziału wobec nich, a zatem w celu zapewnienia sobie uprzywilejowania w postępowaniu egzekucyjnym wobec wierzycieli spółki przejmującej lub spółek przejmujących oraz zapewnienia sobie pierwszeństwa przed współnikami tych spółek?
- 2) Czy pojęcie »nieważności« zawarte w art. 19 [szóstej dyrektywy] odnosi się wyłącznie do postępowań dotyczących ważności aktu podziału, czy również do tych, które mimo że nie dotyczą ważności aktu podziału, powodują bezskuteczność względną tego aktu lub niemożność powołania się na ten akt?».

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dyrektywy mającej zastosowanie w sprawie

- 38 We wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający odnosi się zarówno do szóstej dyrektywy, jak i do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (Dz.U. 2017, L 169, s. 46), która uchyliła szóstą dyrektywę z chwilą swego wejścia w życie w dniu 20 lipca 2017 r. Ponieważ wszystkie okoliczności faktyczne w postępowaniu głównym miały miejsce przed wejściem w życie dyrektywy 2017/1132, stosuje się szóstą dyrektywę.

W przedmiocie właściwości Trybunału

- 39 Komisja wyraziła wątpliwości co do właściwości Trybunału do orzekania w przedmiocie niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym ze względu na to, że uznała, iż spór w postępowaniu głównym nie jest objęty zakresem stosowania szóstej dyrektywy, ponieważ tylko część majątku Costruzioni Ing. G. Iandolo została przeniesiona na I.G.I.
- 40 Zdaniem Komisji z art. 21 ust. 1 szóstej dyrektywy w związku z jej art. 2 ust. 1 wynika, że ma ona zastosowanie do podziału przez utworzenie nowych spółek wyłącznie w przypadku przeniesienia całości aktywów i pasywów spółki dzielonej.
- 41 Po pierwsze, jak zauważa rzecznik generalny w pkt 43 opinii, z tytułu szóstej dyrektywy wynika, iż dotyczy ona podziału spółek akcyjnych. Ponadto z art. 1 tej dyrektywy w związku z art. 1 ust. 1 trzeciej dyrektywy wynika, że szósta dyrektywa ma w przypadku Republiki Włoch zastosowanie do spółek „società per azioni” (spółek akcyjnych). Tymczasem Costruzioni Ing. G. Iandolo i I.G.I. nie są spółkami akcyjnymi, lecz spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością.
- 42 Po drugie, zgodnie z art. 21 szóstej dyrektywy, podział przez utworzenie nowych spółek oznacza konstrukcję, w ramach której spółka przenosi, w wyniku jej rozwiązania bez przeprowadzenia likwidacji, na kilka nowo utworzonych spółek całość swojego majątku. Tymczasem Costruzioni Ing. G. Iandolo nie przeniosła całości swego majątku na kilka spółek, lecz jedynie część swojego majątku na jedną spółkę, mianowicie I.G.I.
- 43 W konsekwencji czynność podziału, której dotyczy postępowanie główne, nie należy – w opinii Komisji – bezpośrednio do zakresu stosowania szóstej dyrektywy.
- 44 Zgodnie z art. 267 TFUE Trybunał jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni traktatów oraz aktów wydanych przez instytucje Unii Europejskiej. W ramach ustanowionej przez to postanowienie współpracy między Trybunałem i sądami krajowymi wyłącznie do sądu krajowego należy ocena, w świetle konkretnych okoliczności każdej sprawy, zarówno niezbędności orzeczenia prejudycjalnego do wydania wyroku, jak i znaczenia dla sprawy pytań skierowanych do Trybunału. W związku z tym, jeśli pytania przedstawione przez sądy krajowe dotyczą wykładni przepisów prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (wyrok z dnia 31 maja 2018 r., Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 45 Na podstawie tego orzecznictwa Trybunał wielokrotnie uznawał swoją właściwość do orzekania w przedmiocie wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczących przepisów prawa Unii w sytuacjach, w których stan faktyczny postępowania przed sądem krajowym sytuował się poza zakresem stosowania prawa Unii, lecz w których przepisy tego prawa znajdowały zastosowanie do sprawy za pośrednictwem prawa krajowego, ze względu na zawarte w prawie krajowym odesłanie do ich treści. W takich przypadkach, mimo iż okoliczności stanu faktycznego w ramach postępowania głównego nie były bezpośrednio objęte zakresem stosowania prawa Unii, przepisy tego prawa znajdowały zastosowanie do sprawy za pośrednictwem prawa krajowego, które dostosowywało się, w zakresie sytuacji, których wszystkie elementy ograniczały się do jednego państwa członkowskiego, do rozwiązań przyjętych w prawie Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 18 października 1990 r., Dzodzi, C-297/88 i C-197/89, EU:C:1990:360, pkt 37; z dnia 17 lipca 1997 r., Leur-Bloem, C-28/95, EU:C:1997:369, pkt 27, 32; z dnia 15 listopada 2016 r., Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, pkt 53).
- 46 Jeżeli bowiem ustawodawstwo krajowe dostosowuje się w zakresie rozwiązań wyżej wspomnianych sytuacji czysto wewnętrznych do rozwiązań przyjętych w prawie Unii, na przykład w celu uniknięcia dyskryminacji krajowych podmiotów lub ewentualnego zakłócenia konkurencji czy też zapewnienia jednolitej procedury dla porównywalnych sytuacji, istnieje określony interes Unii w tym, by celem uniknięcia przyszłych rozbieżności w wykładni przepisy lub pojęcia przejęte z prawa Unii były

interpretowane w sposób jednolity, bez względu na warunki, w jakich mają być stosowane. Wykładnia przepisów prawa Unii przez Trybunał w sytuacjach czysto wewnętrznych jest zatem uzasadniona tym, że moc obowiązująca została im nadana na mocy prawa krajowego w sposób bezpośredni i bezwarunkowy w celu zapewnienia identycznego traktowania sytuacji wewnętrznych i sytuacji regulowanych prawem Unii (wyroki: z dnia 21 grudnia 2011 r., Cicala, C-482/10, EU:C:2011:868, pkt 18, 19; z dnia 21 listopada 2019 r., Deutsche Post i in., C-203/18 i C-374/18, EU:C:2019:999, pkt 37).

- 47 W wypadkach, gdy sąd krajowy zwrócił się do Trybunału w kontekście sytuacji, która nie jest bezpośrednio objęta zakresem stosowania prawa Unii, Trybunał nie może – jedynie na podstawie wskazania sądu odsyłającego, że rozpatrywane uregulowanie krajowe jest stosowane bez rozróżnienia do sytuacji regulowanych przez rozpatrywane przepisy prawa Unii i do sytuacji o charakterze wyłącznie wewnętrznym – stwierdzić, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczący postanowień tego prawa jest konieczny dla rozstrzygnięcia zawisłego przed nim sporu (zob. podobnie wyrok z dnia 15 listopada 2016 r., Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, pkt 54).
- 48 Konkretnie okoliczności pozwalające na ustalenie, że przepisy prawa Unii znalazły zastosowanie za pośrednictwem prawa krajowego w sposób bezpośredni i bezwarunkowy w celu zapewnienia identycznego traktowania sytuacji krajowych i sytuacji regulowanych prawem Unii, muszą wynikać z postanowienia odsyłającego (wyrok z dnia 20 września 2018 r., Fremoluc, C-343/17, EU:C:2018:754, pkt 21).
- 49 W tym celu na sądzie odsyłającym ciąży obowiązek wskazania Trybunałowi, zgodnie z art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem, związku, jaki zawisły przed nim spór – mimo swego czysto wewnętrznego charakteru – wykazuje z postanowieniami prawa Unii, który to związek czyni uzyskanie wykładni wnioskowanej w ramach odesłania prejudycjalnego niezbędnym dla rozstrzygnięcia owego sporu. Wymagania te ujęto również w zaleceniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dla sądów krajowych dotyczących składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (Dz.U. 2019, C 380, s. 1).
- 50 W niniejszym przypadku sąd odsyłający, który w ramach systemu współpracy sądowej ustanowionego w art. 267 TFUE jest, jako jedyny, właściwy do dokonywania wykładni prawa krajowego, wyjaśnił, że art. 2503, 2504c, 2506b oraz art. 2506c ostatni akapit kodeksu cywilnego, których zastosowania w niniejszej sprawie domagają się strony postępowania głównego, dokonują transpozycji do prawa krajowego art. 12 i 19 szóstej dyrektywy. Wynika to bowiem, jak podnosi Komisja, z decreto legislativo n. 22 – *Atuazione delle direttive n. 78/855/CEE e n. 82/891/CEE in materia di fusioni e scissioni societarie, ai sensi dell'art. 2, comma 1, della legge 26 marzo 1990, n. 69* (dekretu ustawodawczego nr 22 wykonującego dyrektywy 78/855/EWG i 82/891/EWG w sprawie połączeń i podziałów spółek, zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy nr 69 z dnia 26 marca 1990 r.) z dnia 16 stycznia 1991 r. (GURI nr 19 z dnia 23 stycznia 1991 r.).
- 51 Z postanowienia odsyłającego wynika również, że przywołane artykuły kodeksu cywilnego, które transponują do prawa krajowego art. 12 i 19 szóstej dyrektywy, mają na podstawie art. 2506 kodeksu cywilnego zastosowanie zarówno do czynności podziału, za pomocą których spółka przenosi jedynie część swojego majątku na jedną lub więcej spółek, jak i do czynności podziału, za pomocą których spółka przenosi całość majątku na kilka spółek; chodzi przy tym zarówno o spółki akcyjne, jak i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.
- 52 Dokonując transpozycji szóstej dyrektywy, ustawodawca włoski zdecydował się zatem na stosowanie art. 12 i 19 szóstej dyrektywy w sposób bezpośredni i bezwarunkowy również do czynności podziału spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, w wyniku których spółka przenosi jedynie część swojego majątku na inną spółkę.

- 53 Ponadto należy zauważyć, że art. 25 szóstej dyrektywy, przywołany przez Komisję w jej uwagach na piśmie, nie zakazuje ustawodawcy stosowania reżimu podziału spółek przewidzianego przez szóstą dyrektywę do podziałów spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, w ramach których spółka przenosi jedynie część swojego majątku na inną spółkę, jak przyznała to Komisja w trakcie rozprawy.
- 54 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że wbrew twierdzeniu Komisji Trybunał jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na pytania przedstawione przez sąd odsyłający.

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 55 I.G.I. twierdzi, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny, ponieważ nie zawiera opisu stanu faktycznego i prawnego leżącego u podstaw pytań przedłożonych Trybunałowi, wbrew wymogom art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem. Ponadto I.G.I. i Costruzioni Ing. G. Iandolo podnoszą, że przedłożone pytania są pozbawione znaczenia dla sprawy, zważywszy, że wierzytelności, które pozwani w postępowaniu głównym chcieli zabezpieczyć poprzez wniesienie skargi pauliańskiej, wygasły. Na rozprawie Komisja podniosła również, że jeżeli wierzytelności te rzeczywiście wygasły, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest bezprzedmiotowy i należy go uznać za niedopuszczalny.
- 56 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się do Trybunału sąd krajowy na tle stanu prawnego i faktycznego, za których ustalenie jest on odpowiedzialny, korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy, przy czym prawidłowość tego ustalenia nie podlega weryfikacji przez Trybunał. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie złożonego przez sąd krajowy wniosku jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje w zakresie stanu faktycznego lub prawnego informacjami niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 10 lipca 2019 r., *Federal Express Corporation Deutsche Niederlassung*, C-26/18, EU:C:2019:579, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 57 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że konieczność dokonania wykładni prawa Unii, która będzie użyteczna dla sądu krajowego, wymaga, aby sąd ten określił okoliczności faktyczne i prawne, na tle których wyłoniły się przedstawione przezeń pytania, albo co najmniej wskazał stan faktyczny stanowiący podstawę sformułowania tych pytań. Postanowienie odsyłające musi ponadto wskazywać dokładne powody, dla których sąd krajowy powziął wątpliwości w przedmiocie wykładni prawa Unii i uznał za konieczne zadanie pytania prejudycjalnego Trybunałowi (wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., *Stanley International Betting i Stanleybet Malta*, C-375/17, EU:C:2018:1026, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 58 We wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający opisuje w wystarczający sposób ramy prawne i faktyczne sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym i wyraźnie wyjaśnia, że pytania skierowane do Trybunału są niezbędne dla rozstrzygnięcia kwestii zgodności z prawem Unii wniesionej do niego skargi pauliańskiej.
- 59 Ponadto w świetle wskazówek dostarczonych przez sąd odsyłający, który w ramach ustanowionego w art. 267 TFUE systemu współpracy sądowej jest jako jedyny właściwy do dokonywania wykładni prawa krajowego, nie można uznać, że pytania przedłożone Trybunałowi nie mają związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu głównym lub że dotyczą one problemu natury hipotetycznej.
- 60 W związku z tym wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 61 Poprzez swoje pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 12 szóstej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by po przeprowadzeniu podziału wierzyciele spółki dzielonej, których prawa powstały przed tym podziałem i którzy nie skorzystali z instrumentów ochrony wierzycieli przewidzianych w przepisach krajowych na mocy przywołanego artykułu, mogli wnieść skargę pauliańską w celu uzyskania stwierdzenia, że ów podział jest w stosunku do nich bezskuteczny, i w celu wytoczenia powództw egzekucyjnych lub zabezpieczających dotyczących składników majątkowych przeniesionych na spółkę przejmującą.
- 62 Tytułem wstępu należy zauważyć, że zgodnie z art. 22 ust. 1 szóstej dyrektywy art. 12 i 19 tej samej dyrektywy stosuje się do podziału przez tworzenie nowych spółek w rozumieniu jej art. 21 ust. 1. Z tegoż art. 22 ust. 1 wynika, że do celów jego stosowania wyrażenie „spółki uczestniczące w podziale” oznacza spółkę dzieloną, a wyrażenie „spółki przejmujące” oznacza każdą z nowo utworzonych spółek.
- 63 Zgodnie z art. 12 ust. 1 szóstej dyrektywy państwa członkowskie mają obowiązek ustanowienia odpowiedniego systemu ochrony interesów wierzycieli spółki dzielonej, których wierzytelności powstały przed ogłoszeniem planu podziału i nie stały się jeszcze wymagalne w momencie owego ogłoszenia.
- 64 Artykuł 12 ust. 2 szóstej dyrektywy stanowi, że do celów ust. 1 tego samego artykułu państwa członkowskie powinny wprowadzić przepisy przewidujące, co najmniej, że wierzyciele ci są uprawnieni do uzyskania odpowiednich zabezpieczeń, w przypadku gdy sytuacja finansowa spółki dzielonej i spółki, na którą zobowiązanie będzie przeniesione zgodnie z planem podziału, czyni tę ochronę niezbędną i o ile wierzyciele nie uzyskali wcześniej takich zabezpieczeń.
- 65 Ponadto z art. 12 ust. 3 i 6 szóstej dyrektywy w związku z jej art. 22 ust. 1 wynika, że państwa członkowskie mogą przewidzieć odpowiedzialność solidarną nowo utworzonych spółek za zobowiązania spółki dzielonej.
- 66 Z pewnością skargi pauliańskie nie zaliczają się do instrumentów ochrony wierzycieli spółki dzielonej, przewidzianych w art. 12 szóstej dyrektywy.
- 67 Niemniej jednak, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 59 i 60 opinii, użycie wyrażenia „co najmniej” w art. 12 ust. 2 szóstej dyrektywy wskazuje, że artykuł ten przewiduje minimalny system ochrony interesów wierzycieli spółki dzielonej w odniesieniu do wierzytelności powstałych przed ogłoszeniem projektu podziału, które nie są jeszcze wymagalne w dniu owego ogłoszenia. Tym samym wspomniany ustęp nie uniemożliwia państwom członkowskim ustanowienia w odniesieniu do opisanych wierzytelności dodatkowych instrumentów ochrony tych wierzycieli.
- 68 Ponadto z art. 12 szóstej dyrektywy nie wynika, by brak skorzystania z jednego z instrumentów ochrony wierzycieli spółki dzielonej, przewidzianych przez uregulowanie krajowe na podstawie przywołanego artykułu dyrektywy, uniemożliwiało im skorzystanie z instrumentów ochrony innych niż wymienione w tym artykule.
- 69 W tych okolicznościach – w świetle zidentyfikowanego w motywie ósmym tej dyrektywy celu związanego z ochroną wierzycieli, w tym również posiadaczy obligacji oraz osób, którym przysługują inne wierzytelności wobec spółek uczestniczących w podziale w taki sposób, aby podział nie naruszał ich interesów – należy stwierdzić, że art. 12 szóstej dyrektywy nie wyklucza możliwości wytoczenia przez wierzycieli spółki dzielonej skargi pauliańskiej, takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, gdy sytuacja finansowa spółki dzielonej oraz spółki, na którą zobowiązanie zostanie przeniesione zgodnie z projektem podziału, czyni tę ochronę niezbędną. Skutki takiej skargi nie powinny jednak być sprzeczne z celem tego przepisu.

- 70 W tym kontekście należy zauważyć, że z samego brzmienia pytania pierwszego wynika, iż skarga pauliańska, taka jak przewidziana w art. 2901 kodeksu cywilnego, wniesiona przez wierzycieli spółki dzielonej, może umożliwić im uzyskanie – w ramach przeprowadzanej egzekucji – pozycji uprzywilejowanej w stosunku do wierzycieli spółki przejmującej lub spółek przejmujących oraz uzyskania zaspokojenia przed współnikami owych spółek. Zważywszy, że operacja podziału, której dotyczy postępowanie główne, jest operacją podziału przez utworzenie nowej spółki, użyte przez sąd odsyłający wyrażenie „spółka lub spółki przejmujące” należy rozumieć jako oznaczające nowo utworzoną spółkę lub nowo utworzone spółki.
- 71 Tymczasem przewidziany w art. 12 ust. 1 szóstej dyrektywy w związku z art. 22 ust. 1 tej dyrektywy system minimalnej ochrony interesów wierzycieli dotyczy wierzycieli podzielonej spółki, a nie wierzycieli spółek nowo utworzonych lub współników tychże spółek, ponieważ spółki te nie istniały przed podziałem.
- 72 Ponadto z art. 12 ust. 4 szóstej dyrektywy w związku z art. 2 ust. 3 tej dyrektywy i art. 13 ust. 3 trzeciej dyrektywy wynika, że ochrona „może być różna” w zależności od tego, czy jej beneficjentami mieliby być wierzyciele nowo utworzonych spółek, czy też wierzyciele spółki dzielonej.
- 73 Artykuł 12 szóstej dyrektywy nie wymaga zatem, aby przewidziana przez państwa członkowskie ochrona wierzycieli nowo utworzonych spółek była równoważna z ochroną przyznawaną wierzycielom spółki dzielonej.
- 74 Z całości analizowanych przepisów można zatem wywnioskować, że dokonywana przez szóstą dyrektywę w minimalnym zakresie harmonizacja ochrony interesów wierzycieli spółek uczestniczących w podziale nie stoi na przeszkodzie temu, by w kontekście podziału przez utworzenie nowej spółki, jak ma to miejsce w przypadku postępowania głównego, pierwszeństwo zostało przyznane ochronie interesów wierzycieli spółki dzielonej.
- 75 Mając na względzie całokształt powyższych rozważań, na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 12 szóstej dyrektywy w związku z art. 21 i 22 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by po przeprowadzeniu podziału wierzyciele spółki dzielonej, których prawa powstały przed tym podziałem i którzy nie skorzystali z instrumentów ochrony wierzycieli przewidzianych w przepisach krajowych na mocy rzeczonego art. 12, mogli wnieść skargę pauliańską w celu uzyskania stwierdzenia, że ów podział jest w stosunku do nich bezskuteczny, i w celu wytoczenia powództw egzekucyjnych lub zabezpieczających dotyczących składników majątkowych przeniesionych na nowo utworzoną spółkę.

W przedmiocie pytania drugiego

- 76 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 19 szóstej dyrektywy, który przewiduje sankcję nieważności podziału, należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by po przeprowadzeniu podziału wierzyciele spółki dzielonej mogli wnieść skargę pauliańską, która nie podważa ważności tego podziału, lecz powoduje jedynie niemożność powołania się na ten akt wobec wierzycieli.
- 77 Artykuł 19 szóstej dyrektywy przewiduje sankcję nieważności podziału. W szczególności artykuł ten ogranicza przypadki nieważności, przewiduje krótki termin, w którym możliwe jest powoływanie się na nieważność, i stanowi, że w przypadku gdy istnieje możliwość usunięcia wady, która sprawia, że podział może podlegać unieważnieniu, zainteresowanym spółkom przyznawany jest termin na jej usunięcie.
- 78 Pojęcie „nieważności” nie zostało zdefiniowane w szóstej dyrektywie.

- 79 W braku definicji tego pojęcia jego znaczenie i zakres należy – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału – ustalić poprzez odwołanie się do jego zwyczajowego znaczenia w języku potocznym przy jednoczesnym uwzględnieniu kontekstu, w którym zostało ono użyte, i celów uregulowania, którego jest częścią (wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Jafari, C-646/16, EU:C:2017:586, pkt 73 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 80 Zwyczajowe znaczenie nadawane pojęciu „nieważności” w języku potocznym odnosi się do działań, które dotyczą stwierdzenia nieważności aktu, powodują pozbawienie go bytu prawnego i wywołują skutki erga omnes.
- 81 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 73–75 opinii, opisane znaczenie pojęcia „nieważności” znajduje potwierdzenie w kontekście, w jakim pojęcie to zostało użyte, oraz w celach realizowanych przez szóstą dyrektywę.
- 82 W odniesieniu do kontekstu, w którym występuje analizowane pojęcie, należy bowiem zauważyć, że art. 19 ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy przewiduje, iż nieważność podziału, który stał się skuteczny, może zostać orzeczona jedynie w trzech przypadkach, a mianowicie ze względu na nieprzeprowadzenie sądowej lub administracyjnej prewencyjnej kontroli legalności lub z powodu niedokonania, względnie nieudokumentowania podziału w przepisanej formie, lub w przypadku ustalenia, że uchwała walnego zgromadzenia, które zaaprobowало projekt podziału, jest nieważna lub może zostać unieważniona na mocy prawa krajowego.
- 83 Wspomniane trzy przypadki nieważności mają związek ze sposobem przeprowadzenia podziału i mają wpływ na jego byt prawny. Chodzi zatem o przypadki powodujące utratę bytu prawnego.
- 84 Co się tyczy celów realizowanych przez szóstą dyrektywę, z jej motywu jedenastego wynika, że prawodawca Unii uznał, iż należy ograniczyć przypadki, w których może wystąpić nieważność, poprzez przyjęcie, z jednej strony, przepisów umożliwiających usunięcie wady czynności, gdy tylko jest to możliwe, a, z drugiej strony, przez wyznaczenie krótkiego terminu, w którym można wszcząć postępowanie o stwierdzenie nieważności, w celu zapewnienia pewności prawa w zakresie stosunków zarówno pomiędzy spółkami uczestniczącymi w podziale, jak i między nimi a osobami trzecimi oraz między akcjonariuszami. Ów cel szóstej dyrektywy, realizowany przez art. 19 tej dyrektywy, potwierdza, że nieważność podziału wywołuje skutki erga omnes.
- 85 Jak zauważa rzecznik generalny w pkt 79 opinii, o ile powództwo o stwierdzenie nieważności ma na celu wymierzenie sankcji za dokonanie podziału spółki w sposób niespełniający obowiązujących w tym zakresie wymogów, o tyle skarga pauliańska, taka jak będąca przedmiotem postępowania głównego, ma na celu jedynie ochronę wierzycieli, których prawa doznały uszczerbku w wyniku podziału.
- 86 Z postanowienia odsyłającego wynika bowiem, że skarga pauliańska wniesiona przez pozwanych w postępowaniu przed sądem krajowym na podstawie art. 2901 kodeksu cywilnego pozwala jedynie na to, by wobec nich nie można było powoływać się na akt podziału, a w szczególności na przeniesienie pewnych składników majątku objętych aktem podziału. Skarga ta nie ma wpływu na ważność tego podziału, nie powoduje pozbawienia go bytu prawnego i nie wywołuje żadnych skutków erga omnes.
- 87 Nie jest ona zatem objęta zakresem pojęcia „nieważności”, o którym mowa w art. 19 szóstej dyrektywy.
- 88 Mając na względzie całokształt powyższych rozważań, na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że art. 19 szóstej dyrektywy w związku z art. 21 i 22 tej dyrektywy, który przewiduje sankcję nieważności podziału, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by po przeprowadzeniu podziału wierzyciele spółki dzielonej mogli wnieść skargę pauliańską, która nie podważa ważności tego podziału, lecz powoduje jedynie niemożność powołania się na ten akt wobec tych wierzycieli.

W przedmiocie kosztów

⁸⁹ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 12 szóstej dyrektywy Rady 82/891/EWG z dnia 17 grudnia 1982 r. wydanej na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) traktatu dotyczącej podziału spółek akcyjnych, zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2007/63/WE z dnia 13 listopada 2007 r. w związku z art. 21 i 22 tejże dyrektywy 82/891 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by po przeprowadzeniu podziału wierzyciele spółki dzielonej, których prawa powstały przed tym podziałem i którzy nie skorzystali z instrumentów ochrony wierzycieli przewidzianych w przepisach krajowych na mocy rzonego art. 12, mogli wnieść skargę pauliańską w celu uzyskania stwierdzenia, że ów podział jest w stosunku do nich bezskuteczny, i w celu wytoczenia powództw egzekucyjnych lub zabezpieczających dotyczących składników majątkowych przeniesionych na nowo utworzoną spółkę.
- 2) Artykuł 19 dyrektywy 82/891, zmienionej przez dyrektywę 2007/63, w związku z art. 21 i 22 tejże dyrektywy 82/891, który przewiduje sankcję nieważności podziału, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by po przeprowadzeniu podziału wierzyciele spółki dzielonej mogli wnieść skargę pauliańską, która nie podważa ważności tego podziału, lecz powoduje jedynie niemożność powołania się na ten akt wobec tych wierzycieli.

Podpisy